

NIEUWSBRIEF NIEUWE STIJL, editie 8, d.d. 29-11-2020

DE LOGICA VAN CORONA IN ZAMBIA, EEN IMPRESSIE

Wim Goris (Kloosterkerk Wereldwijd), Ineke ten Cate, Arlet Splint, Joep van Dongen, Bart en Pauline Borsboom (Platform Zambia) en met dank aan Bishop Andrew Mukuyamba, CACZ, CEO Makeni Ecumenical Centre (zie een van de foto's).

Zambia ligt in Zuidelijk Afrika.

Zambia heeft een bevolking van ruim 17 miljoen mensen (2020), heel wat meer dan de vorige berekening van 13 miljoen (2010). Daarmee is de bevolkingsomvang vergelijkbaar aan Nederland maar de samenstelling niet: de bevolking van Zambia is gemiddeld een stuk jonger.

Zambia is een landbouwland, dat zie je terug in het wapen en de vlag. Beide man en vrouw staan op het veld. Groen symboliseert de rijke plantengroei. De hak is landbouwgereedschap dat veel door vrouwen wordt gebruikt. De houweel en een kleine mijntoren verwijzen naar de mijnen, want Zambia is rijk aan kopererts. De zwart-wit golvende lijnen in het wapen van Zambia staan voor de Victoria Watervallen. Boven het water vliegt de Afrikaanse visarend, een imposante, luidruchtige verschijning. Met uitgestoken klauwen vangt hij vissen die vele malen zwaarder kunnen zijn dan hijzelf en stijgt dan weer op. In gouden gedaante vertegenwoordigt de Afrikaanse visarend het vermogen van de mensen om boven hun problemen uit te stijgen. (https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_Zambia).

Koper en schulden

Er is veel geïnvesteerd rondom de kopermijnen en de infrastructuur in het land als geheel, daarvoor zijn grote leningen aangegaan. Er staat \$ 12 miljard uit, een derde bij China. Elk jaar betaalt Zambia een fortuin aan rente. Twee weken geleden werd bekend dat het land \$ 42,5 mln. rente niet kon betalen. Daarom is Zambia op dit moment (29 november 2020) financieel-technisch failliet. Als je niet je rente kunt betalen, kun je nergens geld lenen. Als gevolg blijft de waarde van de Kwacha dalen en steeg de inflatie deze maand tot 17,4%.

(<https://tradingeconomics.com/zambia/inflation-cpi>).

Het land is geteisterd door droogte, dat wordt toegeschreven aan klimaatveranderingen. Ook vindt Edgar Lungu, de president van Zambia dat de Corona pandemie (men spreekt doorgaans over COVID-19) de lasten heeft verzaamd. Dat komt omdat men grenzen vrijwel heeft gesloten (vooral Zuid-Afrika heeft hoge besmettingen) en het zakenleven heeft hiervan zeer te lijden. Lasten zijn hoger, inkomsten zijn lager, de kas is leeg. De Zambiaanse autoriteiten zijn in gesprek met het IMF maar het fonds vraagt informatie over aangegane leningen die sommige crediteuren niet willen geven.

(<https://zambiadigest.com/2020/11/minister-dr-bwalya-ngandu-blames-bondholders-for-zambias-debt-default/>).

Hoe staat Zambia er bij in de Corona Pandemie?

Ook Zambia heeft een Dashboard COVID-19 Zambia. Hieronder de stand van kort geleden, gepubliceerd door het Ministry of Health.

<https://www.facebook.com/mohzambia/photos/a.133656870142312/1755737897934193/?type=3&theater>
9 november 2020

Hier zie je het aantal bekende COVID-19 gevallen in Zambia (24 november opgelopen tot 17.424) en het aantal doden (357). Vergelijk je dat met Nederland (492.293 gevallen, 8.967 doden)

(<https://coronavirus.jhu.edu/region/>), dan lijkt Zambia er aardig in te slagen om de pandemie buiten de deur/beheersbaar te houden. China heeft Zambia geholpen met beschermende middelen voor gezondheidswerkers en met testen. Zambia heeft gekozen voor het Russische Sputnik-V vaccin uit Rusland, ondanks kritiek op het eerst geregistreerde vaccin tegen COVID-19. Ook diverse Nederlandse Stichtingen en plaatselijke NGO's hielpen de bevolking.

<https://www.lusakatimes.com/2020/04/28/zambia-to-do-over-2000-covid-19-tests-daily-chilufya/> By Mos.ru, CC BY 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=94455807>

De publieke hoofdrol in de strijd met COVID-19 ligt bij dr. Chitalu Chilufya. Hij spreekt vaak en langdurig maar zijn boodschap is helder: zorg ervoor dat wij niet in een 2de golf terecht komen. Op dit moment lijkt dat aardig te lukken: de hoogste cijfers waren in juli/augustus 2020 en de recente toename is aan het afvlakken, zoals op veel plaatsen elders in de wereld. Maar je weet het nooit! Blijf thuis als je lichte klachten hebt! Enzovoort – niet anders dan in Nederland. Maar waar is 1 ½ meter?

‘Take mask seriously to avoid a second wave of-19 spread’ – Health Minister Chitalu Chilufya Lusaka Times November 7, 2020

In mei dit jaar kreeg de minister zelf corona, hij weet dus wat het is. De minister draagt nu een mondkapje tijdens zijn persconferenties over COVID-19. Aan tafel zitten de officials keurig op afstand van elkaar. Maar niet als ze in beweging komen. Zambianen zijn zich heel bewust van het dodelijk gevaar van COVID-19, ze zijn er ‘als de dood voor’. Met een mondkapje kun je je redelijk beschermen. Maar afstand houden buiten de deur is letterlijk een stap te ver. Bovendien: COVID-19 is bij lange na niet de belangrijkste doodsoorzaak. Malaria kent bijna 5 miljoen gevallen per jaar en er gaan ongeveer 2.000 mensen aan dood. HIV Aids zorgde voor bijna 100.000 doden per jaar tussen 2003 en in 2010. In 2018 hadden nog 1,2 miljoen Zambianen Aids onder de leden en er gingen omstreeks 17.000 mensen aan dood. Cholera is een watergebonden armoede ziekte. De laatste uitbraak in 2017/18 duurde tien maanden met 5.000 zieken en 124 doden.

Mondkapjes op de markt

de menigte luistert naar hun leider Hakainde Hichelima. <https://www.lusakatimes.com/2020/11/16/upnd-mobilisation-rally-in-pictures/> (“Als jij geen mondkapje draagt, dan doe ik het ook niet....?”).

Verkiezingsbijeenkomst van de oppositiepartij UNDP:

Het blijft voor ons een raadsel waarom het aantal COVID-19 besmettingen in Zambia zo laag blijft. Ligt het aan het klimaat? Zambia is misschien subtropisch maar het merendeel van het land ligt hoog. Een paar factoren werken mee aan de lage cijfers (HK):

- het percentage mensen onder de 30 jaar is aanzienlijk en minder ernstig ziek
- men is vrijwel altijd in de buitenlucht
- in Nederland zijn er aanwijzingen dat zwarte mensen minder vatbaar zijn voor het virus dan witte
- het virus varieert telkens in DNA samenstelling en kan daarmee gunstig uitpakken
- In Zuid Afrika was het alcohol verbod van grotere invloed op het aantal IC opnames dan COVID-19

Mensen voelen behoefte aan een medicijn tegen COVID-19 maar dat is er niet. Het Ministry of Health waarschuwde al vroeg: ‘FACT: Drinking alcohol DOES NOT protect you against COVID-19 and can be dangerous’ (Facebook Ministry of Health Zambia 29 maart 2020).

Kerken en scholen

In de beginfase van Covid-19 werden kerken en scholen geïdentificeerd als de belangrijkste verspreidingscentra van het virus. De politie moest ingrijpen toen een aantal plaatselijke gemeenten zich eind maart verzetten tegen gedwongen sluiting. Eind april liet president Lungu de opening van kerken over aan de kerken zelf. Dat leverde veel kritiek op, veel kerken vonden het veel te gevaarlijk om open te gaan. Een maand later volgde de R.K. Kerk en veel andere kerken het advies van de president, net op tijd voor het belangrijke Pinksterfeest. Men was uitermate voorzichtig, op de kerkbanken werden ‘social distances’ uitgemeten en handen werden niet geschud. Uiteindelijk heeft de heropening van de kerken geen problemen opgeleverd. Maar het houden van kerkdiensten in schoollokalen is nog steeds verboden. Dat raakt vooral kleine kerkgemeenschappen. Recentelijk steunt de regering de kerken met COVID fondsen omdat zij ernstig geraakt zijn én omdat zij hun kerkleden ondersteunen en voorlichten. <https://www.lusakatimes.com/2020/10/03/government-to-aid-churches-in-mitigating-covid-19-effects-vice-president/>; <https://www.lusakatimes.com/2020/09/24/government-relax-covid-19-restriction-measures-for-religious-organisations/>

Als men liturgisch niet afstand kan houden, draagt men mondkapjes. Het koor zit op redelijke afstand van elkaar, zonder mondkapjes. Priesters vervullen een voorbeeldfunctie, sommigen dragen doorlopend mondkapjes (Anglicaanse Kathedraal Lusaka en in een kerk van de Continuing Anglican Communion Zambia) .

Ook de scholen werden in maart gesloten. In juni mochten de scholen uitsluitend voor de examenklassen weer openen. Universiteiten werkten toen al met colleges op afstand. Maar het is geen pretje om in een dorpje zonder elektriciteit colleges te moeten volgen op je smartphone. Op 14 september gaf president Lungu opdracht dat alle scholen, colleges en universiteiten weer moesten openen, onder het beding dat zij de preventie richtlijnen moeten volgen. Ondanks alle waarschuwendende geluiden lijken er weinig besmettingen te zijn ontstaan. <https://www.lusakatimes.com/2020/08/25/no-pupil-has-tested-positive-for-covid-19-from-the-time-schools-reopened-education-ps/>

VRAAG 1: Waarom sterven er zo weinig mensen in Zambia aan COVID-19? Biedt het dicht bij elkaar leven in Zambia een onbekende vorm van bescherming? Hebben de armen in Afrika die dicht op elkaar moeten wonen een 'gezondheidsvoordeel' boven de rijken in Nederland die in afzondering leven?

ANTWOORD: Wij weten het niet.

Most African countries don't have a peak. I don't understand why. I'm completely at sea"

Professor Salim Abdool Karim
South Africa's Covid-19 ministerial advisory committee chair

The protection might be much more intense in highly populated areas, in African settings. It might explain why the majority have asymptomatic or mild infections"

Professor Shabir Madhi
Virologist

Coronavirus in South Africa: Scientists explore surprise theory for low death rate.
(<https://www.bbc.com/news/world-africa-53998374>)

VRAAG 2: Waarom draagt Mr. Hichelima geen mondkapje? En waarom staan de mensen zo dicht op elkaar?
ANTWOORD: Het Ministry of Health heeft geen mondkapjes voorgeschreven. En als je geen symptomen hebt, kun je in Zambia gewoon naast en achter elkaar staan. Zie de Pop-ups van het Ministry of Health.

In Zambia zijn de COVID-19 symptomen hetzelfde als in Nederland. De basis gezondheidsadviezen (handen wassen en zorgvuldig hoesten en niesen) zijn ook hetzelfde. Er wordt wel gewaarschuwd voor het verwerken van dierlijke producten en voor contacten met dieren. Mondkapjes worden wel geadviseerd maar niet

voorgeschreven. Maar samenscholing is niet verboden. *Social distancing* wordt in specifieke situaties wel aanbevolen maar er wordt vrijwel geen afstand gehouden.

First Lady Mrs. Esther Lungu in the Queue to Register as a Voter at Woodlands A Primary School, Lusaka (<https://www.lusakatimes.com/2020/11/18/>). Niet iedereen is even strikt met mondkapjes.

Kanttekeningen en vragen binnen Platform Zambia

Zambia volgde redelijk de regelgeving van Zuid-Afrika en de WHO. In de grote steden werden huis-aan-huis controles gedaan; de bevolking werd gedwongen om zonder voedsel te wachten op de testers..... De urgentie leeft sterk: zelfs sexwerkers in b.v. Nakonde noemden hun contacten.

Op het platteland ligt het anders dan in de stad. Er wonen verhoudingsgewijs meer ouderen, die leven veel meer in de buitenlucht. Nu is het nog heet. Er zijn niet zoveel covid-19 gevallen, in de *hotspots* Lusaka en Livingstone is het een stuk hoger. Er wordt gewaarschuwd dat er een mogelijke tweede golf komt in januari 2021. Dus ook op het platteland moet men de richtlijnen veiligheidshalve blijven volgen. Maar bij de zeer regelmatige updates worden wel (nieuwe) patiënten in de grote steden genoemd maar nooit in de bush of grensovergangen. Zambia maakt nog steeds reclame over het nut van mondkapjes en afstand houden en handen wassen etc., maar wie kan dat betalen?

Hoe betrouwbaar zijn de Zambiaanse gezondheidscijfers? En coronacijfers in het bijzonder? De cijfers zijn redelijk betrouwbaar. De covid-19 cijfers in Zuid-Afrika liggen veel hoger maar dat is appels met peren vergelijken. De mobiliteit in Zambia is anders en het land is niet zo "*overpopulated*" als Zuid-Afrika. Het probleem wordt meer gebrek aan medicijnen voor normale zorg door import perikelen. Door de sterk kelderende kwacha wordt aankoop van medicijnen uit het buitenland onbetaalbaar. Dus zullen er meer volwassenen en kinderen dood gaan aan malaria, TBC en gebrek aan bloed omdat er geen reagentia zijn voor screening bijvoorbeeld.

Velen voelen zich gestigmatiseerd, zij mijden de zorg van het ziekenhuis of de zorg is gewoon niet bereikbaar voor de mens op het platteland. Dus óf Zambia heeft gewoon nog steeds niet voldoende testmateriaal beschikbaar óf men registreert lang niet ieder met een verkoudheidsje in de bush. Diagnoses op Health Centres op het platteland of ziekenhuizen in de stad kunnen erg verschillen. Ook uit Zambia komen berichten dat obesitas, vaatlijden, een reeds bestaande HIV besmetting, hoge bloeddruk of suikerziekte meestal de doodsoorzaak is. Testen en testen is twee en de doodsoorzaak (dysenterie? malaria? corona?) kan uiteenlopende achtergronden hebben. En je vraagt je tenslotte wel af: waar wil Zambia, 'technisch failliet', het geld voor een vaccin vandaan halen?

Maar men meldt ook dat "de" Afrikaan genetische bescherming zou hebben tegen het Covid-19 virus. Dan moeten Zambianen de kans krijgen om in een onderzoek naar de effectiviteit van een vaccin mee te doen - of dat nu uit China, Nederland of Rusland komt. Zou het BCG vaccin (Bacillus Calmette-Guérin) dat beschermt tegen infecties met tuberkelbacteriën en daardoor ook tegen tuberculose (tbc) de Zambianen toch bescherming bieden? In ieder geval zit het BCG vaccin al tientallen jaren in het Zambiaanse vaccinatie programma. Of kunnen de antimalaria middelen een afweer opbouwen? Dit wordt niet meer in de door ons gevonden artikelen genoemd, noch het gebruik van kruiden of het middel Mailacin.

Om de toeristenindustrie uit het slop te halen, zijn in mei 2020 de toeristentrekkers zoals de Victoria Watervallen weer opengesteld. Officieel moet men nog steeds een bewijs van niet besmet tonen als men op KK airport landt maar een quarantaine van 10 dagen hoeft niet meer.

**Republic of Zambia
MINISTRY OF HEALTH**

**PROTECT
YOURSELF FROM
CORONAVIRUS
DISEASE 2019
[COVID-19]**

**Wash your hands regularly
with soap and water or use
alcohol based hand rub**

**Avoid close contact with
anyone with cold or flu-like
symptoms**

**Cook meat, eggs and other
animal products thoroughly
before eating**

**Cover your nose and mouth
when coughing or sneezing
with tissue or flexed elbow**

**Avoid unprotected contact
with live domestic or wild
animals**

**BEWARE OF
CORONAVIRUS
DISEASE
[COVID-19]**

SIGNS AND SYMPTOMS

- Fever**
- Cough**
- Shortness of breath**
- Difficulty in breathing**
- Headache**
- Chest pains**
- Sore throat**

ZNPH **WHO** **UKHIS** **THE WORLD BANK**

Zambia Ministry of Health Pop-up 1 en Pop-up 2.